

***Suvestinė redakcija nuo 2022-03-22 iki 2022-07-20***

*Įsakymas paskelbtas: TAR 2020-07-07, i. k. 2020-15125*

***Nauja redakcija nuo 2021-05-14:***

*Nr. [V-1087](#), 2021-05-13, paskelbta TAR 2021-05-13, i. k. 2021-10723*

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS**

**DĖL ILGALAIKIŲ NEIGIAMŲ COVID-19 PANDEMIJOS PASEKMIŲ ASMENS  
IR VISUOMENĖS PSICHIKOS SVEIKATAI MAŽINIMO VEIKSMŲ 2021–2022 METŲ  
PLANO PATVIRTINIMO**

2020 m. liepos 3 d. Nr. V-1596  
Vilnius

Įgyvendindamas Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 108 punktą ir 113.2 papunktį bei siekdamas sumažinti ilgalaikes neigiamas COVID-19 pandemijos pasekmes visuomenės psichikos sveikatai:

1. T v i r t i n u Ilgalaikių neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių asmens ir visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veiksmų 2021–2022 metų planą (pridedama);
2. P a v e d u šio įsakymo vykdymo kontrolę viceministrui pagal veiklos sritį.

Sveikatos apsaugos ministras

Aurelijus Veryga

SUDERINTA

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos  
2020 m. birželio 23 d. raštu Nr. (10.22E-)SD-3377

SUDERINTA

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos  
2020 m. birželio 22 d. raštu Nr. SR-2935

PATVIRTINTA  
Lietuvos Respublikos  
sveikatos apsaugos ministro  
2020 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. V-1596  
(Lietuvos Respublikos sveikatos  
apsaugos ministro 2021 m. gegužės 13 d.  
įsakymo Nr. V-1087  
redakcija)

## **ILGALAIKIŲ NEIGIAMŲ COVID-19 PANDEMIJOS PASEKMIŲ ASMENS IR VISUOMENĖS PSICHIKOS SVEIKATAI MAŽINIMO VEIKSMŲ 2021–2022 METŲ PLANAS**

### **I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Ilgalaikių neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių asmens ir visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veiksmų 2021–2022 metų plano (toliau – Planas) paskirtis – 2021–2022 metais sukurti ir įgyvendinti į asmens, visuomenės ar atskirų jos grupių poreikius orientuotas kompleksines priemones psichikos sveikatai gerinti sveikatos, švietimo ir socialinių paslaugų srityse, reaguojant į COVID-19 pandemijos sukeltas neigiamas pasekmes.

2. Plano rengimas ir peržiūra pagrįsti ilgai besitęsiančia COVID-19 pandemija, jos tiesioginiu (dideliu asmenų ar jų artimųjų sirgimo COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) sergamumo, mirštamumo mastu) ir netiesioginiu (ilgu socialinių kontaktų, judėjimo apribojimų laikotarpiu, būtinybe izoliuotis, dirbti ar mokytis nuotoliniu būdu ir pan.) poveikiu, didėjančia neigiamų socialinių ir ekonominių veiksnių (darbo praradimo, santuokos nutraukimo, pajamų sumažėjimo ir pan.) raiška bei įtaka psichikos sveikatai, kuriuos būtina spręsti, siekiant sumažinti ilgalaikius COVID-19 pandemijos padarinius.

3. COVID-19 pandemijos situacija ir jai suvaldyti taikytos priemonės Lietuvoje, kaip ir kitose šalyse, daro stiprų neigiamą poveikį žmonių psichikos sveikatai, skatina didesnę streso ir nerimo lygį visuomenėje. 2021 m. vasario mėnesį atlikta gyventojų reprezentatyvi apklausa parodė, kad 49 proc. apklaustųjų savo emocinę būklę antrosios Covid-19 bangos metu vertino kaip pablogėjusią. Kas dešimtas apklausoje dalyvavęs gyventojas nurodė, jog šiuo laikotarpiu pablogėjo ir jų santykiai su artimaisiais. Vilniaus universiteto Psichotraumatologijos centro 2020 m. atliktų tyrimų duomenimis, 46 proc. asmenų patyrė psichologinės gerovės sunkumus, 31 proc. išgyveno depresiją ir nerimą, o kas ketvirtas – adaptacijos sunkumus. Lyginant 2020 m. ir 2019 m. statistiką matyti COVID-19 pandemijos metu 10 proc. išaugęs asmenų, kurie kreipėsi į gydymo įstaigas dėl depresijos, nerimo ir reakcijos į didelį stresą sutrikimų, skaičius (31 756 asmenimis daugiau). Vien dėl nerimo sutrikimų besikreipusių asmenų 2021 m. sausio mėnesį buvo 41 proc. daugiau nei tokiu pat metu 2019 m.

4. Oksfordo universiteto mokslininkų atliktas tyrimas atskleidė, jog kas penktam asmeniui, persirgusiam COVID-19, per 90 dienų buvo diagnozuotas psichikos sveikatos ar elgesio sutrikimas. Tarp dažniausiai diagnozuojamų sutrikimų – depresija, nemiga ir nerimas. Šiame tyrime taip pat pastebėta didesnė demencijos atsiradimo rizika.

5. Dėl ilgalaikio COVID-19 pandemijos poveikio gyventojams (ypač pažeidžiamoms grupėms) bei ekonomikai itin aktualia problema gali tapti padidėjęs savižudybių atvejų skaičius. Tarptautinio tyrimo duomenimis, COVID-19 pandemijos pasekmės, susijusios su darbo praradimu, gali paskatinti apie 9,5 tūkst. papildomų savižudybių per metus. Ši problema itin aktuali Lietuvos kontekste: Vilniaus universiteto Suicidologijos tyrimų centro skaičiavimais, per 3–4 metus

savižudybių Lietuvoje padaugės papildomai 230 atvejų (apie 10–15 proc. kasmet). Prognozuojama, kad didžiausia grėsmė bus ne tuomet, kai mėginama suvaldyti COVID-19 pandemiją įvairiais apribojimais, o jiems pasibaigus ar apribojimams užsitusus, kai ryškiau pradės jaustis ekonominės pasekmės.

6. Neigiamas COVID-19 pandemijos poveikis psichikos sveikatai atpažįstamas tarp vaikų ir jaunimo bei jų tėvų. Vilniaus universiteto mokslininkų 2020 m. tyrimas apie nuotolinį vaikų ugdymą COVID-19 pandemijos metu parodė, jog prastėja vaikų emocinė sveikata, tėvų ir mokinių teigimu, net trečdalis visų emocijų ir elgesio sunkumų atsirado COVID-19 pandemijos metu. Pastebėtas tiesioginis ryšys tarp ilgėjančios vaikų buvimo prie ekranų trukmės (lyginant su 2019 m. vidutinė 6–14 metų vaikų buvimo prie ekranų trukmė išaugo 3 kartus) ir prastesnės jų emocinės sveikatos bei elgesio, noro mokytis mažėjimo, mokymosi rezultatų prastėjimo, miego problemų augimo ir nusiskundimų sveikata skaičiaus didėjimo. Taip pat lyginant su 2019 m. beveik trečdaliu (iki 41,4 proc.) išaugo 10 m. vaikų probleminis interneto naudojimas. Vilniaus universiteto Psichotraumatologijos centro 2020 m. spalio mėnesį atlikto tyrimo, skirto įvertinti COVID-19 pandemijos pasekmes šalies paauglių (13–18 m.) psichologinei savijautai, rezultatai atskleidė, kad daugiau nei pusė paauglių teigė dėl pandemijos patiriantys santykių su bendraamžiais sunkumų, o maždaug 1 iš 4 – santykių sunkumų šeimoje. Taip pat pastebėtas išaugęs paauglių, patiriančių ryškių psichologinių sunkumų skaičius – iki COVID-19 pandemijos ryškių psichologinių sunkumų patyrė apytiksliai 1 iš 7 paauglių, o pandemijos metu – 1 iš 5 paauglių.

7. COVID-19 pandemijos metu smurto artimoje aplinkoje atvejų skaičius Lietuvoje išaugo apie penktadalį, augimo tendencija ryški ir kitose pasaulio šalyse. 2020 m. liepos mėnesį atlikta Lietuvos gyventojų reprezentatyvi apklausa atskleidė, jog pirmojo karantino metu 23 proc. moterų pasisakė patyrusios smurtą artimoje aplinkoje, padaugėjo ir nuo įvairių smurto formų nukentėjusių vaikų. „Gelbėkit vaikus“ tyrimo duomenimis, pasaulyje smurtas prieš vaikus tuomet, kai mokyklos buvo uždarytos, išaugo dvigubai (nuo 8 iki 17 proc.), o kas penktas tėvas teigė, jog karantino metu dažniau naudoja smurtinius auklėjimo būdus. Didėja ir seksualinio smurto prieš vaikus skaičiai. Vaikų, nukentėjusių nuo seksualinės prievartos, pagalbos centro (toliau – Pagalbos centras) duomenimis, 2020 m. iš viso į Pagalbos centrą buvo nukreipta 317 vaikų, kurie galimai patyrė seksualinį smurtą. 2021 m. pirmą pusmetį tokių vaikų buvo 160, tad skaičiai liudija, kad vaikų, patyrusių seksualinį smurtą, skaičius nemažėja ir išlieka reikšmingai aukštas. Nerimą kelia ir tai, kad per pandemiją namuose besimokantys vaikai, jei jų atžvilgiu buvo smurtaujama, turėjo sudėtingesnes sąlygas papasakoti apie patiriamą smurtą ir dėl nuolatinio buvimo toje pačioje aplinkoje, ir dėl sumažėjusio galimų pranešėjų rato. Tikėtina, kad mokykloms, darželiams, gydytojams dirbant nuotoliniu būdu, esant bendravimo su artimaisiais, giminaičiais, draugais apribojimams, dalis smurto prieš vaikus atvejų liko nepastebėti. Statistika taip pat liudija, kad dažniausiai seksualinį smurtą patiria mažamečiai vaikai iki 14 metų. Ypač jautri 7–13 metų amžiaus grupė. Tai vaikai, kurie dar labai priklausomi nuo tėvų, tačiau jau pradeda lytiškai bręsti. Kita grupė – paaugliai. Be to, apie 70–85 proc. atvejų seksualinį smurtą vaikai patiria artimoje aplinkoje, o skriaudėjas yra asmuo, kurį vaikas pažįsta ir kuriuo pasitiki: giminaitis, bendraamžis, šeimos draugas ar kitas asmuo. Tai ypač pažymėtina, kai kalbame apie mažamečius vaikus. Todėl pagalba nuo seksualinio smurto nukentėjusiems vaikams, apimant ir prevencines seksualinio vaikų išnaudojimo priemones, turi būti viena iš prioritetinių vaiko teisių apsaugos politikos krypčių.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [V-2591](#), 2021-11-16, paskelbta TAR 2021-11-16, i. k. 2021-23659

8. COVID-19 pandemijos metu mokyklos darbuotojai susidūrė su dideliais iššūkiais, susijusiais su nuotoliniu ugdymu, kurie turėjo įtakos jų psichologinei gerovei. Kaip rodo Vilniaus universiteto 2020 m. tyrimo išvados, mokytojai jautėsi, kad šiuo laikotarpiu jų savijauta ir sveikata niekas nesidomėjo, taip pat kaip ir galimybėmis derinti darbo bei šeimos įsipareigojimus. Nors dauguma mokytojų (73,1 proc.) pripažino, kad su tėvais bendradarbiauta efektyviai, tačiau net 62 proc. atvejų jautė patiriantys tėvų spaudimą dėl mokymo veiklų pamokų metu ar namų darbų.

Minėtame tyrime dalyvavę mokytojai pripažino, kad jautė itin didelę atsakomybę už ugdymo procesą ir nė vienas, dėl nedarbingumo žadėjęs kreiptis į gydytoją, to taip ir nepadarė. Mokslininkų vertinimu, šie ir kiti nuotolinio ugdymo procese kylantys iššūkiai paveikė ne tik mokytojų sveikatą, bet ir motyvaciją padėti daugiausia sunkumų ar spragų turintiems mokiniams.

9. Vilniaus universiteto Psichotraumatologijos centro 2020 m. kovo mėnesį atliktų tyrimų duomenimis, 45 proc. asmens sveikatos priežiūros specialistų jautė vidutinio sunkumo ar sunkų stresą, 19 proc. – nerimą, 30 proc. – depresiškumą. Lietuvos sveikatos mokslų universiteto 2020 m. rudenį atlikto tyrimo duomenimis, 38,7 proc. sveikatos priežiūros darbuotojų ir farmacijos specialistų nuo karantino pradžios jautė psichologinės savijautos pablogėjimą, daugiau nei pusė – dažnai pasireiškiančią įtampą. Tuo tarpu pagrindiniais trukdžiais naudotis psichikos sveikatos paslaugomis buvo įvardyti didelis užimtumas (55,7 proc.), nesirūpinimas savo psichikos sveikata (39,6 proc.), neigiamas aplinkinių požiūris į besikreipiančius pagalbos (35,9 proc.), ribotos finansinės galimybės (35,2 proc.). Tarptautinių tyrimų duomenys atskleidė, kad 41,3 proc. asmens sveikatos priežiūros specialistų jaučia antrinio trauminio sutrikimo simptomus, daugiau nei pusė (56 proc.) jaučia emocinį išsekimą, 48,9 proc. – depersonalizaciją, o 1 iš 10 – potrauminio streso sutrikimo simptomus.

10. Daug streso patiria vyresnio amžiaus ir lėtinėmis ligomis segantys asmenys, kuriems yra didesnė rizika susirgti COVID-19. Dauguma vyresnio amžiaus žmonių nuolat seka naujienų srautą, susijusį su COVID-19 pandemija ir taip patiria nerimą dėl savęs ir savo artimųjų sveikatos ir finansų – nuolatinės žinios apie koronaviruso infekciją vis primena apie potencialią grėsmę. Jungtinėje Karalystėje 2020 m. atlikta vyresnio amžiaus asmenų apklausa atskleidė, kad kas trečias vyresnio amžiaus asmuo jaučia didesnę nerimo lygį nei iki COVID-19 pandemijos, o depresija tarp vyresnių nei 70 metų asmenų išaugo dvigubai. Beveik pusė (45 proc.) vyresnių nei 70 metų asmenų teigė besijaučiantys nejaukiai, jei jiems reikia išvykti iš namų, o 36 proc. asmenų, kuriems daugiau nei 60 metų teigė, kad yra mažiau motyvuoti užsiimti juos anksčiau džiuginusia veikla. Lietuvoje, „Sidabrinės linijos“, teikiančios emocinę pagalbą vyresnio amžiaus asmenims, duomenimis, 2020 m. pokalbių skaičius išaugo 68 proc., o reguliarių draugystės pokalbių padaugėjo 77 proc. palyginti su 2019 m.

11. Įvertinus Lietuvos ir užsienio šalių mokslo tyrimų duomenis apie COVID-19 pandemijos poveikį ir jo raišką, išskiriami šie Plano tikslai ir jiems pasiekti reikalingi uždaviniai:

11.1. tikslas – stiprinti visuomenės psichikos sveikatą COVID-19 pandemijos metu:

11.1.1. uždavinys – didinti visuomenės informuotumą psichikos sveikatos temomis, jos narių gebėjimus padėti sau ir kitiems;

11.1.2. uždavinys – plėsti pagalbos prieinamumą su psichikos sveikatos sunkumais susiduriantiems asmenims;

11.1.3. uždavinys – stiprinti specialistų ir darbdavių kompetencijas psichikos ir elgesio sutrikimų ar sunkumų, jų požymių atpažinimo ir pagalbos suteikimo srityse;

11.1.4. uždavinys – užtikrinti visuomenės psichikos sveikatos būklės vertinimą ir stebėseną;

11.2. tikslas – padėti COVID-19 persirgusiems, psichologines traumas ar netektis patyrusiems visuomenės nariams:

11.2.1. diegti ir įgyvendinti specializuotas psichikos sveikatos priežiūros paslaugas;

11.3. tikslas – stiprinti vaikų ir jaunimo, jų tėvų, mokyklos darbuotojų psichikos sveikatą:

11.3.1. uždavinys – didinti mokyklos bendruomenės kompetencijas psichikos sveikatos srityje;

11.3.2. uždavinys – vykdyti švietimo pagalbos specialistų, mokytojų ir jaunimo darbuotojų profesinį konsultavimą ir pagalbos jiems teikimą;

11.3.3. uždavinys – užtikrinti į vaikų ir jaunimo poreikius orientuotą švietimą ir pagalbą;

11.4. tikslas – gerinti vyresnio amžiaus asmenų psichikos sveikatą:

11.4.1. uždavinys – skatinti vyresnio amžiaus asmenų užimtumą ir bendravimą;

11.5. tikslas – atkurti ir palaikyti asmens sveikatos priežiūros specialistų psichikos sveikatą:

11.5.1. uždavinys – didinti asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų pagalbos poreikio atpažinimo ir kreipimosi dėl jos gavimo aprėptį.

## II SKYRIUS

**ILGALAIKIŲ NEIGIAMŲ COVID-19 PANDEMIJOS PASEKMIŲ ASMENS IR VISUOMENĖS PSICHIKOS SVEIKATAI MAŽINIMO  
VEIKSMŲ 2021–2022 METŲ PLANAS**

| Uždavinys                                                                                                 | Priemonė                                                                                                                                                                                                                      | Lėšos, tūkst. eurų                                                                                        |                    | Terminas  | Vykdytojas                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-----------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                               | 2021 m.                                                                                                   | 2022 m.            |           |                                                                                              |
| Tikslas – stiprinti visuomenės psichikos sveikatą COVID-19 pandemijos metu                                |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                           |                    |           |                                                                                              |
| 1. Didinti visuomenės informuotumą psichikos sveikatos temomis, jos narių gebėjimus padėti sau ir kitiems | 1.1. Vykdyti tikslinėms visuomenės grupėms pritaiktą viešąją komunikaciją apie pagalbos sau ir kitiems būdus, galimus asmenų savijautos pokyčius COVID-19 pandemijos metu ir geruosius pandemijos pasekmių įveikos pavyzdžius | Europos Sąjungos techninės paramos lėšos (toliau – ES lėšos)<br>11 Valstybės biudžeto lėšos (toliau – VB) | ES lėšos           | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija                     |
|                                                                                                           | 1.2. Palaikyti ir viešinti emocinės paramos bendrąjį telefono numerį 1809                                                                                                                                                     | ES lėšos                                                                                                  | ES lėšos           | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija                |
|                                                                                                           | 1.3. Vykdyti nacionalinės psichikos sveikatos svetainės „Pagalba sau“, įskaitant atrankinių testų, skirtų įvertinti psichologinę būklę ir siūsti pagalbos, plėtrą ir pritaikymą platesnei visuomenei bei didinti jos žinomumą | 17 (VB)                                                                                                   | –                  | 2021      | Sveikatos apsaugos ministerija                                                               |
| 2. Plėsti pagalbos prieinamumą su psichikos sveikatos sunkumais susiduriantiems asmenims                  | 2.1. Didinti psichologų, dirbančių psichikos sveikatos centruose, skaičių, mažinant vienam medicinos psichologui prirašytų asmenų skaičių iki 10 000                                                                          | 1 100 Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšos (toliau – PSDF lėšos)                                    | 2 200 (PSDF lėšos) | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos |
|                                                                                                           | 2.2. Plėtoti visuomenės psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugas gyventojams bendruomenėse                                                                                                           | 1 300 (VB)                                                                                                | 2 300 (VB)         | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija                                                               |
|                                                                                                           | 2.3. Stiprinti emocinės (psichologinės) pagalbos teikimą telefonu ir susirašinėjant internetu papildomai finansuojant emocinės (psichologinės) pagalbos tarnybų teikiamas                                                     | 57 (VB)                                                                                                   | 131 (VB)           | 2021–2022 | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija                                                     |

|                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |             |             |           |                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-----------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                  | paslaugas                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |             |             |           |                                                                                              |
|                                                                                                                                                  | 2.4. Plėtoti nuotolines antrinio lygio psichiatro konsultacijas, suvienodinant kontaktiniu ir nuotoliniu būdu teikiamų konsultacijų įkainius                                                                                                                                                                          | PSDF lėšos* | PSDF lėšos* | 2021      | Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos |
|                                                                                                                                                  | 2.5. Plėtoti be specialisto įsitraukimo arba mišriuoju būdu teikiamus nuotolinius, mokslo įrodymais grįstus psichologinio-psichoterapinio poveikio įrankius                                                                                                                                                           | 20 (VB)     | 14 (VB)     | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija                                                               |
|                                                                                                                                                  | 2.6. Vykdyti grupinio psichologinio konsultavimo užsiėmimus depresija ar nerimo sutrikimu sergantiems asmenims                                                                                                                                                                                                        | 70 (VB)     | –           | 2021      | Sveikatos apsaugos ministerija                                                               |
|                                                                                                                                                  | 2.7. Skirti papildomą finansavimą priemonės „Remti nevyriausybių organizacijų projektus, skirtus tėvystės įgūdžiams ugdyti ir tėvams konsultuoti, siekiant, kad tėvystės įgūdžių ugdymas būtų prieinamas visiems tėvams“ vykdymo veiklų, susijusių su konsultacinės pagalbos teikimu tėvams auklėjant vaikus, plėtrai | 30 (VB)     | 67 (VB)     | 2021–2022 | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija                                                     |
| 3. Stiprinti specialistų ir darbdavių kompetencijas psichikos ir elgesio sutrikimų ar sunkumų, jų požymių atpažinimo ir pagalbos teikimo srityse | 3.1. Vykdyti psichologinio konsultavimo supervizijas psichikos sveikatos priežiūros specialistams                                                                                                                                                                                                                     | –           | –           | 2021      | Sveikatos apsaugos ministerija                                                               |
|                                                                                                                                                  | 3.2. Vykdyti žalingo vartojimo ir priklausomybių prevencijos bei atpažinimo mokymus ir (ar) supervizijas psichikos sveikatos priežiūros specialistams bei šeimos gydytojams, dirbantiems su vaikais ir paaugliais                                                                                                     | 36 (VB)     | 21 (VB)     | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija                                                               |
|                                                                                                                                                  | 3.3. Vykdyti nerimo, nemigos ir depresijos diagnostikos ir gydymo bei benzodiazepinų skyrimo ir vartojimo mažinimo metodikos taikymo mokymus ir (ar) supervizijas šeimos gydytojams ir gydytojams specialistams                                                                                                       | 10          | –           | 2021      | Sveikatos apsaugos ministerija                                                               |
|                                                                                                                                                  | 3.4. Atnaujinti psichosocialinių profesinės                                                                                                                                                                                                                                                                           | 14 (VB)     | 5 (VB)      | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos                                                                           |

|                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                      |              |           |                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|--------------|-----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                  | rizikos veiksnių rekomendacijas bei vykdyti šių rekomendacijų sklaidą                                                                                                                                                                                                                              |                      |              |           | ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos |
|                                                                                                                  | 3.5. Vykdyti psichologinės traumos bei adaptacijos sutrikimų atpažinimo, psichotraumatologinio psichologinio įvertinimo mokymus šeimos gydytojams ir psichikos sveikatos specialistams ir specializuotos psichotraumatologinės pagalbos mokymus bei supervizijas psichikos sveikatos specialistams | –                    | –            | 2021      | Sveikatos apsaugos ministerija                                                                                                                                                                 |
|                                                                                                                  | 3.6. Parengti ir įgyvendinti nacionalinę mokymų programą nacionalinių nevyriausybių organizacijų savanoriams apie psichikos sveikatos pagalbą ir paslaugas                                                                                                                                         | 10 (VB)              | –            | 2021–2022 | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija                                                                                                                       |
| 4. Užtikrinti visuomenės psichikos sveikatos būklės vertinimą ir stebėseną                                       | 4.1. Vykdyti tęstinę visuomenės psichikos sveikatos būklės ir naudojimosi paslaugomis stebėseną                                                                                                                                                                                                    | 30 (VB)              | 8 (VB)       | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija                                                                                                                                                                 |
|                                                                                                                  | 4.2. Užtikrinti mokslinių tyrimų visuomenės psichikos sveikatos srityje tęstinumą                                                                                                                                                                                                                  | 1 000 (VB, ES lėšos) | –            | 2021      | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija                                                                                                                                                         |
| <b>Tikslas – padėti COVID-19 persirgusiems, psichologines traumas ar netektis patyrusiems visuomenės nariams</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                      |              |           |                                                                                                                                                                                                |
| 5. Diegti ir įgyvendinti specializuotas psichikos sveikatos priežiūros paslaugas                                 | 5.1. Inicijuoti inovatyvių ir paciento poreikius atitinkančių atvejo vadybos paslaugų teikimo psichikos sveikatos centruose bandomąjį projektą                                                                                                                                                     | –                    | ES lėšos     | 2022      | Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija                                                         |
|                                                                                                                  | 5.2. Patvirtinti ambulatorinės ir stacionarinės medicininės ir (ar) psichosocialinės rehabilitacijos                                                                                                                                                                                               | PSDF lėšos*          | PSDF lėšos * | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinė                                                                                                                                                     |

|                                                                                              |                                                                                                                                                                                                        |             |             |           |                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                              | paslaugų teikimo ir finansavimo tvarką asmenims, po COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) turintiems liekamųjų suprastėjusios psichikos sveikatos simptomų                                          |             |             |           | ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos                                                                |
|                                                                                              | 5.3. Peržiūrėti psichosocialinės reabilitacijos paslaugų finansavimo ir organizavimo tvarką, siekiant padidinti paslaugų prieinamumą                                                                   | PSDF lėšos* | PSDF lėšos* | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos                     |
|                                                                                              | 5.4. Išplėtoti mobiliųjų komandų paslaugas nacionaliniu mastu ir padidinti jų žinomumą                                                                                                                 | 446 (VB)    | 650 (VB)    | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija                                                                                   |
|                                                                                              | 5.5. Padidinti psichologinės pagalbos prieinamumą specializuotos pagalbos centruose                                                                                                                    | 60 (VB)     | 60 (VB)     | 2021–2022 | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija                                         |
| <b>Tikslas – stiprinti vaikų ir jaunimo, jų tėvų, mokyklos darbuotojų psichikos sveikatą</b> |                                                                                                                                                                                                        |             |             |           |                                                                                                                  |
| 6. Didinti mokyklos bendruomenės kompetencijas psichikos sveikatos srityje                   | 6.1. Vykdyti sistemingą mokyklų, klasių auklėtojų ir mokytojų informavimą, kaip atpažinti mokinių emocines, elgesio problemas vykdant mokymąsi nuotoliniu ar kontaktiniu būdu                          | –           | –           | 2021–2022 | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija |
|                                                                                              | 6.2. Informuoti tėvus apie vaikų psichikos sveikatos stiprinimo galimybes, tinkamo ekranų naudojimo taisykles, ankstyvuosius emocinių ir elgesio sunkumų požymius bei psichologinės pagalbos galimybes | 8 (VB)      | –           | 2021      | Sveikatos apsaugos ministerija                                                                                   |
|                                                                                              |                                                                                                                                                                                                        | –           | –           | 2021      | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija                                                                           |
|                                                                                              | 6.3. Užtikrinti efektyvesnį algoritmo dėl pagalbos socialiai jautrių grupių mokiniams taikymą                                                                                                          | –           | –           | 2021      | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija                                 |
|                                                                                              | 6.4. Didinti savitarpio paramos grupių prieinamumą tėvams, globėjams (rūpintojams), kurių vaikai (globotiniai / rūpintiniai) susiduria                                                                 | 40 (VB)     | –           | 2021      | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija                                                                         |

|                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                      |                |                |           |                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|----------------|-----------|-----------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                           | su psichikos sveikatos ir (ar) elgesio sunkumais                                                                                                                                                     |                |                |           |                                                                       |
| 7. Vykdyti švietimo pagalbos specialistų, mokytojų ir jaunimo darbuotojų profesinį konsultavimą ir pagalbos jiems teikimą | 7.1. Organizuoti supervizijas pedagoginių psichologinių tarnybų, švietimo pagalbos tarnybų, mokyklų psichologams, socialiniams pedagogams ir jaunimo darbuotojams                                    | 54 (VB)        | 54 (VB)        | 2021–2022 | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Nacionalinė švietimo agentūra |
|                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                      | 22 (VB)        | 22 (VB)        |           | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija                              |
|                                                                                                                           | 7.2. Organizuoti mokytojų, klasių vadovų savitarpio pagalbos grupes ir (ar) supervizijas                                                                                                             | 54 (VB)        | –              | 2021      | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Nacionalinė švietimo agentūra |
| 8. Užtikrinti į vaikų ir jaunimo poreikius orientuotą švietimą ir pagalbą                                                 | 8.1. Vykdyti vaikų ir jaunimo edukaciją apie psichikos sveikatos sunkumus ir jų įveiką                                                                                                               | 30 (VB)        | 10 (VB)        | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija                                        |
|                                                                                                                           | 8.2. Parengti metodinę medžiagą visuomenės sveikatos specialistams apie tinkamą interneto, vaizdo žaidimų naudojimą ir organizuoti užsiėmimus mokiniams                                              | 12 (VB)        | –              | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija                                        |
|                                                                                                                           | 8.3. Finansuoti tikslines vaikų vasaros stovyklas, skirtas mokymosi praradimams kompensuoti ir socialinėms-emocinėms kompetencijos ugdyti                                                            | 500 (VB)       | –              | 2021      | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija                                |
|                                                                                                                           | 8.4. Parengti ir įgyvendinti Geros savijautos programą (pasirenkamųjų paslaugų fondas mokykloms, skirtas mokinių emocinei sveikatai, fizinei būklei ir socialiniams įgūdžiams atkurti bei palaikyti) | 5 100 (VB)     | –              | 2021      | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija                                |
|                                                                                                                           | 8.5. Skatinti ir plėtoti iniciatyvą „Atverk duris vasarai“                                                                                                                                           | –              | –              | 2021–2022 | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija                                |
|                                                                                                                           | 8.6. Steigti papildomus socialinių pedagogų etatus savivaldybių pedagoginėse psichologinėse tarnybose / švietimo pagalbos tarnybose                                                                  | 165 (ES lėšos) | 165 (ES lėšos) | 2021–2022 | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija                                |
|                                                                                                                           | 8.7. Plėtoti pagalbą vaikams, nukentėjusiems nuo seksualinio smurto, ir jų šeimų nariams                                                                                                             | 117 (VB)       | 156 (VB)       | 2021–2022 | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija                              |

|  |                                                                                                                                                              |         |          |           |                                          |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|----------|-----------|------------------------------------------|
|  | 8.8. Parengti ir vykdyti programas jaunoms moterims ir merginoms, dėl COVID-19 pandemijos išgyvenančioms krizinę situaciją                                   | 10 (VB) | 20 (VB)  | 2021–2022 | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija |
|  | 8.9. Finansuoti nevyriausybinę organizacijų projektus, skirtus paslaugoms vaikams ir šeimoms krizinėse situacijose (paauglystės krizė, skyrybų krizė) teikti | -       | 156 (VB) | 2022      | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija |

**Tikslas – gerinti vyresnio amžiaus asmenų psichikos sveikatą**

|                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |          |          |           |                                          |
|------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|----------|-----------|------------------------------------------|
| 9. Skatinti vyresnio amžiaus asmenų užimtumą ir bendravimą | 9.1. Įgyvendinti „Socialinio recepto“ iniciatyvą, stiprinančią vyresnio amžiaus asmenų socialinius ryšius ir užimtumą                                                                                                                                                                    | –        | –        | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija           |
|                                                            | 9.2. Skirti papildomą finansavimą priemonės „Padidinti paramą vyresnio amžiaus žmonėms atstovaujančių NVO veiklai“ vykdomų veiklų, skirtų savanoriškos veiklos, kartų solidarumo ir sveikos gyvensenos skatinimui, savanoriškos pagalbos vyresnio amžiaus žmonėms organizavimui, plėtrai | 50 (VB)  | -        | 2021      | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija |
|                                                            | 9.3. Organizuoti savitarpio paramos grupes demencija sergantiems vyresnio amžiaus asmenims ir jų artimiesiems                                                                                                                                                                            | 6 (VB)   | –        | 2021      | Sveikatos apsaugos ministerija           |
|                                                            | 9.4. Skirti papildomą finansavimą priemonės „Finansuoti konkurso būdu atrinktus nacionalinių NVO institucinio stiprinimo projektus“ vykdomų veiklų, skirtų savanoriškos veiklos organizavimui ir plėtrai nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, plėtrai                                  | 100 (VB) | -        | 2021      | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija |
|                                                            | 9.5. Plėtoti savanorišką veiklą, skirtą dialogo tarp kartų plėtojimui bei vyresnio amžiaus asmenų įtraukimui į savanorystę                                                                                                                                                               | -        | 100 (VB) | 2022      | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija |

**Tikslas – atkurti ir palaikyti asmens sveikatos priežiūros specialistų psichikos sveikatą**

|                                                                                                                                        |                                                                                                                                                  |         |         |           |                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|-----------|--------------------------------|
| 10. Didinti asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovų ir darbuotojų pagalbos poreikio atpažinimo ir kreipimosi dėl jos gavimo aprėptį | 10.1. Stiprinti asmens sveikatos priežiūros įstaigų gebėjimus veiksmingiau reaguoti į psichologinės krizės situacijas                            | 23 (VB) | 23 (VB) | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija |
|                                                                                                                                        | 10.2. Organizuoti klinikinės supervizijas labiausiai COVID-19 pandemijos valdymo paveiktiems asmens sveikatos priežiūros specialistams           | 36 (VB) | 34 (VB) | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija |
|                                                                                                                                        | 10.3. Stiprinti asmens sveikatos priežiūros specialistų kompetencijas savižudybių prevencijos srityje                                            | 28 (VB) | –       | 2021      | Sveikatos apsaugos ministerija |
|                                                                                                                                        | 10.4. Išbandyti konfliktų valdymo, pasitelkiant mediacijos metodą, mokymus ir taikymą asmens sveikatos priežiūros įstaigose                      | 15 (VB) | 16 (VB) | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija |
|                                                                                                                                        | 10.5. Organizuoti psichologinio atsparumo didinimo mokymus asmens sveikatos priežiūros įstaigose                                                 | 11 (VB) | 24 (VB) | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija |
|                                                                                                                                        | 10.6. Teikti psichologinę pagalbą asmens sveikatos priežiūros specialistams, susiduriantiems su psichologiniais sunkumais dėl profesinės veiklos | 22 (VB) | 24 (VB) | 2021–2022 | Sveikatos apsaugos ministerija |

\*Priemonei įgyvendinti skiriamų PSDF biudžeto lėšų dydis priklausys nuo priemonės įgyvendinimo aprėpties.

Skyriaus pakeitimai:

Nr. [V-1463](#), 2021-06-21, paskelbta TAR 2021-06-21, i. k. 2021-14030

Nr. [V-2051](#), 2021-09-10, paskelbta TAR 2021-09-10, i. k. 2021-19147

Nr. [V-2591](#), 2021-11-16, paskelbta TAR 2021-11-16, i. k. 2021-23659

Nr. [V-594](#), 2022-03-21, paskelbta TAR 2022-03-21, i. k. 2022-05054

### III SKYRIUS

#### ILGALAIKIŲ NEIGIAMŲ COVID-19 PANDEMIJOS PASEKMIŲ ASMENS IR VISUOMENĖS PSICHIKOS SVEIKATAI MAŽINIMO VEIKSMŲ PLANO ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI

| Vertinimo kriterijus                                                     | Esama reikšmė | Siektina reikšmė 2021 m. | Siektina reikšmė 2022 m. | Atsakinga institucija          |
|--------------------------------------------------------------------------|---------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------------|
| Medicinos psichologų konsultacijų skaičius psichikos sveikatos centruose | 89 072        | 113 800                  | 151 200                  | Sveikatos apsaugos ministerija |

|                                                                                                                                                         |        |         |        |                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|--------|------------------------------------------|
| Pagalbasau.lt svetainėje atliktų įsivertinimo testų skaičius                                                                                            | -      | 3 000   | 10 000 | Sveikatos apsaugos ministerija           |
| Mobiliųjų psichologinių krizių komandų paslaugas gavusių asmenų skaičius                                                                                | -      | 400     | 800    | Sveikatos apsaugos ministerija           |
| Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo trukmė valandomis                                                              | 40 000 | 48 000  | 66 000 | Sveikatos apsaugos ministerija           |
| Klinikinėse supervizijose dalyvavusių asmens sveikatos priežiūros specialistų skaičius                                                                  | -      | 1 800   | 2 000  | Sveikatos apsaugos ministerija           |
| Mokiniam mokyklose ir pedagoginėse psichologinėse ar švietimo pagalbos tarnybose suteiktų socialinių pedagoginių ir psichologinių konsultacijų skaičius | 33 888 | 37 000  | 37 000 | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija   |
| Tikslinėse vaikų vasaros stovyklose dalyvavusių mokinių skaičius                                                                                        | -      | 3 000   | -      | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija   |
| Geros savijautos programoje dalyvavusių mokinių skaičius                                                                                                | -      | 336 789 | -      | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija   |
| „Atverk duris vasarai“ iniciatyvos veiklose dalyvavusių mokinių skaičius                                                                                | 20 000 | 21 000  | 22 000 | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija   |
| Apmokytų savanorių skaičius                                                                                                                             | -      | 1 000   | 500    | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija |
| Vyresnio amžiaus asmenų, įsitraukusių į savanorišką veiklą, dalis (proc.)                                                                               | 14,3   | 15      | 15     | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija |
| Vidutinis konsultantų budėjimo laikas emocinę pagalbą teikiančiose tarnybose per savaitę (valandos)                                                     | -      | 1 400   | 1 400  | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija |
| Vidutinis konsultavimo internetu valandų skaičius emocinę pagalbą teikiančiose tarnybose per mėnesį                                                     | -      | 210     | 210    | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija |
| Nuo seksualinio smurto nukentėjusių vaikų ir jų šeimų narių, gavusių pagalbą, skaičius                                                                  | -      | 300     | 300    | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija |
| Krizinėse situacijose esančių šeimų, kurioms buvo suteiktos paslaugos, skaičius                                                                         | -      | -       | 100    | Socialinės apsaugos ir darbo ministerija |

*Skyriaus pakeitimai:*

Nr. [V-2591](#), 2021-11-16, paskelbta TAR 2021-11-16, i. k. 2021-23659

Nr. [V-594](#), 2022-03-21, paskelbta TAR 2022-03-21, i. k. 2022-05054

## IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

12. Plano priemonių įgyvendinimą koordinuoja Sveikatos apsaugos ministerija.

---

### **Pakeitimai:**

1.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-1087](#), 2021-05-13, paskelbta TAR 2021-05-13, i. k. 2021-10723

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 31 d. įsakymo Nr. V-1596 „Dėl Ilgalaikių neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veiksmų plano patvirtinimo“ pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-1463](#), 2021-06-21, paskelbta TAR 2021-06-21, i. k. 2021-14030

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 3 d. įsakymo Nr. V-1596-1596 „Dėl Ilgalaikių neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių asmens ir visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veiksmų 2021–2022 metų plano patvirtinimo“ pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-2051](#), 2021-09-10, paskelbta TAR 2021-09-10, i. k. 2021-19147

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 3 d. įsakymo Nr. V-1596 „Dėl Ilgalaikių neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių asmens ir visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veiksmų 2021–2022 metų plano patvirtinimo“ pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-2591](#), 2021-11-16, paskelbta TAR 2021-11-16, i. k. 2021-23659

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 3 d. įsakymo Nr. V-1596 „Dėl ilgalaikių neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių asmens ir visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veiksmų 2021–2022 metų plano patvirtinimo“ pakeitimo

5.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-594](#), 2022-03-21, paskelbta TAR 2022-03-21, i. k. 2022-05054

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 3 d. įsakymo Nr. V-1596 „Dėl Ilgalaikių neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių asmens ir visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veiksmų 2021–2022 metų plano patvirtinimo“ pakeitimo